

Nr 1.

Av greve **Wachtmeister, Henning**, om uppförande å 1918 års tilläggsstat av ett från indragna brännvinsförsäljningsmedel utgående anslag till hushållningssällskapen.

1914 års riksdag antog en förordning angående ersättning till bl. a. hushållningssällskap för till statsverket indragna brännvinsförsäljningsmedel.

I denna förordning bestämmes att det anslag, kronor 2,100,000, som riksdagen beviljat för beredande av ersättning till hushållningssällskapen för till statsverket indragna brännvinsförsäljningsmedel, skall, vad angår åren 1915—1919, så fördelas, att ett grundbelopp av 10,000 kronor tillföres varje hushållningssällskap, samt att därefter av anslagets återstod hälften fördelas efter den med jordbruk och fiske sysselsatta folkmängden inom hushållningssällskapsområdena och andra hälften efter den övriga folkmängden inom samma områden, dock så att intet hushållningssällskap erhåller mindre än 35,000 kronor.

Rörande nyssnämnda grundbelopp säger vederbörande departementschef i Kungl. Maj:ts nådiga proposition angående ovannämnda förordning: »I frågan huruvida grundbelopp skall utgå hava anförts skäl både för och emot. Mig synes emellertid deras skäl vara starkast, vilka förordat ett dylikt grundanslag till måttligt belopp. Då hushållningssällskapen äro av i hög grad växlande storlek men alla måste för sin förvaltning hava vissa tjänstemän samt lokal och äro nödsakade att vidkännas expensutgifter, ehuruval nu nämnda kostnader även äro ganska växlande, synes härav kunna hämtas tillräckligt stöd för beräkandet av ett dylikt grundbelopp, vilket kommer framför allt de mindre hushållningssällskapen till godo.»

Lämpligheten och rättvisan av ett dylikt grundbelopp, som ju riksdagen även fastställt, understrykes här, och särskilt framhålles, att detta grundbelopp är avsett för bestridande av hushållningssällskapens förvaltningsutgifter. Då emellertid nämnda belopp, kronor 10,000 per hushåll-

ningssällskap eller tillsammans kronor 260,000, ej ens under normala förhållanden räcker till bestridandet av hushållningssällskapens direkta förvaltningsutgifter, vilka år 1915, eller det senaste år, för vilket uppgifter föreligga, uppgingo till kronor 437,850: 01, så framgår enbart härav fog för detta grundbelopp höjande.

För hushållningssällskapen utgör, förutom övriga statsbidrag, ersättningen för de indragna brännvinsförsäljningsmedlen den enda inkomsten av betydelse. Då denna inkomst numera är till sin storlek fastställd, men utgifterna, såväl på grund av alltjämt vidgade områden för hushållningssällskapens verksamhet, som på grund av penningvärdets fall, ständigt öka, så stå nu flera hushållningssällskap, beträffande sin utgiftsstat, så på gränsen av vad deras inkomster medgiva, att ytterligare utgifter äro omöjliggjorda. För att kunna möta nödvändiga ökade utgifter måste hushållningssällskapen dels i väsentlig mån minska hittills utgående anslag och dels avslå gjorda framställningar rörande mången gång högst behjärtansvärda ändamål. Att dylika nödfallsåtgärder äro synnerligen skadliga just i denna tid, då det vore av högsta betydelse, att inga hinder stode i vägen för hushållningssällskapen vid deras uppmuntrande av varje jordbruksnäring, säger sig själft.

Hushållningssällskapen sakna ju möjlighet att själva öka sina inkomster, varför deras verksamhet på ett betänkligt sätt förklamas, om ej riksdagen räcker dem en hjälpsam hand.

En förhöjning av anslaget av brännvinsförsäljningsmedlen med 25 % eller med 525,000 kronor, bör under nu rådande förhållanden ej anses oskälig. Denna summa, anser jag, bör så fördelas, att grundanslaget först höjes för varje hushållningssällskap från 10,000 till 15,000 kronor, vartill åtgå kronor 130,000. Återstoden torde lämpligast fördelas enligt det sätt, varpå huvuddelen av redan utgående anslag av brännvinsförsäljningsmedlen fördelas bland hushållningssällskapen.

Antagligt är, att även för nästa år ett ökat anslag till hushållningssällskapen blir behöfligt, men då förhållandena för ett kommande år ännu ej kunna med bestämdhet bedömas, så anser jag mig sakna anledning att nu begära ett höjt anslag även för 1919.

Med stöd av ovanstående får jag härmed vördsamt hemställa,

att riksdagen behagade besluta att av till statsverket indragna brännvinsförsäljningsmedel å 1918 års tilläggsstat uppföra kronor 525,000, att innevarande år tilldelas hushållningssällskapen, så fördelade att härav ett grundbelopp av 5,000 kronor tilldelas varje hus-

hållningssällskap samt återstoden fördelas enligt det sätt, varpå huvuddelen av redan utgående anslag av brännvinsförsäljningsmedlen utgår till hushållningssällskapen, dock så att intet hushållningssällskap erhåller, inberäknade förut anslagna liknande medel, inalles mindre än 40,000 kronor.

Stockholm den 16 januari 1918.

Henning Wachtmeister.
